

‘Om een goede boomverzorger te worden, moeten studenten allround opgeleid worden’

Helicon benadrukt belang van goed leerbedrijf

De opleiding tot boomverzorger bij Helicon (binnenkort Yuverta) bestaat uit een theoretisch en praktisch gedeelte dat binnen een lesomgeving op school wordt gevolgd, en daarnaast een praktijkgedeelte dat bij een bedrijf plaatsvindt. Wat zijn de kenmerken van een goede praktijkopleider en een goed leerbedrijf?

Auteur: Karlijn Raats

SBB

De stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) brengt vraag en aanbod van mbo-beroepen in beeld, zet op papier wat werkgevers, werknemers en opleiders belangrijk vinden als diploma-eis en zorgt voor voldoende goede stagebedrijven. Bij stagebedrijven ligt de focus van SBB op de praktijkopleider die het vak overbrengt. ‘We proberen praktijkopleiders zoveel mogelijk te faciliteren’, legt Jan Willem Mans uit. Hij is manager van de sectorunit voedsel, groen en gastvrijheid bij SBB.

‘Het begint met een intake, die kan worden aangevraagd via onze website. Een leerbedrijf

kan ook worden voorgedragen door de school. Aan de hand van de erkenningsregeling gaan we met de eindverantwoordelijke ondernemer en met de praktijkbegeleider in gesprek over acht thema’s die belangrijk zijn voor een goede stageplaats. Vier daarvan gelden als criteria: fysieke en sociaal-emotionele veiligheid op de werkplek, passende werkzaamheden, vakinhoudelijke begeleiding en persoonlijke begeleiding. Het is essentieel dat de praktijkbegeleider snapt wat het inhoudt en bereid is om iemand vakinhoudelijk te volgen, begeleiden en beoordelen. We ondersteunen praktijkbegeleiders via webinars, workshops en gesprekken. Zij kunnen altijd bij ons terecht.’

Mans: ‘Studenten moeten meedraaien in de routine, maar het is natuurlijk niet de bedoeling dat ze alleen maar schoffelen’

Een veelgehoord argument is dat leerbedrijven studenten te snel inzetten als goedkope werkkracht en te weinig leermomenten aanbieden. Dat erkent Mans, maar hij geeft tegelijkertijd aan dat het mes aan twee kanten snijdt: 'Een van de doelen bij praktijkonderwijs is dat het leerbedrijf de leerling routine aanleert in de werkzaamheden. Dat betekent dat leerlingen meedraaien in het dagelijkse werk. Het is niet de bedoeling dat een leerbedrijf een leerling bijvoorbeeld alleen maar laat vegen. In het werk dat wordt verricht hoort wel diversiteit te zitten, zodat de leerling met alle facetten van het vak in aanraking komt.'

SBB heeft een controlerende taak en moet nagaan of de stagebedrijven geschikt zijn en blijven. Volgens Mans gaat SBB om de paar jaar langs bij de stagebedrijven om een vinger aan de pols te houden. 'SBB stuurt ook aan op de

een workshop voor praktijkopleiders wil laten geven. Een gastspreker uit de beroepsgroep zal nuttige informatie delen over leren in de praktijk. Het hoofdthema is de ontwikkeling van de student en de begeleiding daarbij: hoe stimuleert en motiveert een praktijkopleider de student? Hoe beoordeelt de praktijkopleider het leerproces van de student? Tijdens de praktijkopleidersbijeenkomst is er een hapje en drankje en eventueel een maaltijd.

Praktijkopleiders aan het woord: Nationale Bomenbank

Henrik Witzier is zelf een zij-instromer die de opleiding tot boomverzorger heeft gedaan bij Helicon Eindhoven. Hij deed in 2017 examen. Inmiddels is hij projectleider bij de Nationale Bomenbank en begeleidt hij studenten van de boomverzorgingsopleiding. 'Ik weet wat de studenten te wachten staat omdat ik de oplei-

het veld over wat er goed en minder goed gaat. We proberen in elk geval een zo breed mogelijke kijk op het vak en ervaring mee te geven. Sommige studenten zijn in het begin erg gefocust op één onderdeel, bijvoorbeeld klimmen. Maar om een zo goed mogelijke boomverzorger te worden, is het van belang dat studenten allround opgeleid worden.'

De studenten bij de Nationale Bomenbank hebben hun eerste jaar bijna achter de rug. Zowel zij-instromers als studenten met de nodige praktijkervaring maken groei door, ziet Witzier. 'Het vak is voor iedereen te leren!' De Nationale Bomenbank gaat een extra klimcursus geven waarin studenten leren om kroonankers te zetten; dat is een belangrijk onderdeel van het vak. Het bedrijf wil dat studenten daar stevige praktijkervaring in opdoen. 'We zijn er als bedrijf bij gebaat dat boomverzorgers een hoog niveau hebben', verklaart Witzier. 'Vooral ETW'ers kunnen bijdragen aan het behoud van bomen, met name in stedelijk gebied. Er is ons alles aan gelegen om studenten goed te coachen.'

Van Hoogstraten Boomverzorging

Jaap van Hoogstraten (35) van Van Hoogstraten Boomverzorging in Gemert heeft nu drie studenten onder zijn hoede die in het tweede leerjaar zitten van de driejarige opleiding. Vorig jaar had hij twee studenten, die de opleiding inmiddels hebben afgerond. 'Als leerbedrijf willen wij aansluiten op de leerstof die studenten op school krijgen, maar ook op wat ze in de praktijk zullen tegenkomen. Studenten van de opleiding tot boomverzorger hebben er niets aan als ze alleen maar worden ingezet voor schoffelwerk. Er moet variatie in het werk zitten, anders raken studenten gedemotiveerd. Als een groepje van bijvoorbeeld zes studenten werkt met twee boomverzorgers, leren ze te weinig. De verhouding moet minimaal fifty-fifty zijn, zodat elke student een op een met een boomverzorger kan meelopen. Het liefste laat ik studenten met verschillende boomverzorgers meelopen, want mijn medewerkers hebben allemaal hun eigen specialisatie, zoals bodemverbetering of veteraanbomen. Bij ons leerbedrijf leren ze alle kneepjes van het vak in de praktijk. We zijn geen bedrijf dat alle dagen alleen maar laanbomen snoeit, we beoefenen alle disciplines. Studenten leren klimmen, snoeien, vellen, ze leren over de bodem, ziekten, plagen en aantastingen, ze leren waardoor een boom een mindere conditie kan hebben.'

Geurts: 'Helicon Eindhoven en Helicon Velp gaan samen met SBB jaarlijkse praktijkopleidersbijeenkomsten houden'

vorming van een klankbordgroep, waarin vertegenwoordigers van de school en een aantal leerbedrijven zitten. Hierin kunnen de partijen aandacht vragen voor zaken die niet naar wens verlopen en ervoor zorgen dat het lesprogramma van school blijft overeenkomen met wat er in de praktijk wordt geleerd.'

Docent Corik Geurts van Helicon Eindhoven: 'In het verleden hielden Helicon Eindhoven en Velp in samenwerking met SBB jaarlijks praktijkopleidersbijeenkomsten. Dat gaan we weer oppakken. Helicon Eindhoven nodigt daarvoor de praktijkopleiders uit van de zuidelijke stagebedrijven die dat jaar studenten van Helicon Eindhoven hebben. Velp doet hetzelfde voor de noordelijke stagebedrijven met studenten van Helicon Velp. Deze bijeenkomsten zijn specifiek bedoeld voor praktijkopleiders, degenen die de student daadwerkelijk op de werkplek zien en begeleiden, niet zozeer voor bedrijfseigenaren. We zullen de praktijkopleiders persoonlijk uitnodigen.'

Geurts vertelt dat zowel Helicon Eindhoven als Helicon Velp SBB tijdens de bijeenkomst

ding zelf gedaan heb. Daardoor kan ik ze goed begeleiden. Bijvoorbeeld door ze aan te sporen om op tijd te beginnen met de opdrachten en er niet mee te wachten tot het laatste moment. Dan blijft het leerproces behapbaar en controleerbaar, voor de studenten zelf, maar ook voor de praktijkbegeleider', zegt Witzier. De Nationale Bomenbank heeft nu vier studenten onder haar hoede die de opleiding tot boomverzorger volgen. Witzier: 'De studenten volgen een lesprogramma waarin doelen omschreven staan. Wij lopen als bedrijf eerst met de studenten hun doelen na. We vragen ze welke doelen ze willen halen, waar ze goed in willen worden en waarbij ze ondersteund willen worden. Daarnaast moeten ze een stappenplan doorlopen voor de opleiding; dat zijn opdrachten en modules die ze moeten afhandelen. Daarbij begeleiden wij ze. De opdrachten die ze moeten maken, komen eerst langs mij. Daar waar nodig geef ik alvast feedback over dat onderwerp en probeer ik ze al te laten meekijken in de praktijk. Vanuit de opleiding is er een tussentijdse beoordeling. Daarvoor houden we een gesprek met de student en de voorman in

Jaap van Hoogstraten met een student

Ook planten en verplanten we een paar maal per jaar. Als er geen verplantopdracht is, regelen we een verplanting bij vrienden, zodat de studenten het toch een keer hebben gezien. Wij

fouten maken, maar wel op een gecontroleerde manier. 'Ik simuleer bijvoorbeeld situaties. Bij snoeiwerkzaamheden zeg ik weleens dat ze zich moeten voorstellen dat de onderlig-

Van Hoogstraten: 'Ik vind het prachtig om studenten te inspireren en het schooljaar of diploma te laten halen'

werken met een appgroep waarin studenten vragen kunnen stellen aan onze boomverzorgers, naast de appgroep voor het normale werk. Ik stimuleer studenten om vragen te stellen en zeg altijd: de enige domme vragen zijn vragen die niet gesteld worden.'

Soms koppelt Van Hoogstraten een student uit het eerste leerjaar aan een tweedejaarsstudent. 'Een tweedejaars kan ook al kennis overdragen aan een eerstejaars én steekt daar zelf ook veel van op', aldus Van Hoogstraten. Zijn strategie is dat hij studenten eerst zelf in de praktijk laat uitzoeken hoe de vork in de steel zit. Hij laat ze onder toezicht googelen of dingen uitproberen. Pas als ze er echt niet zelf uitkomen, geeft hij uitleg. 'Ik ben ervan overtuigd dat je het beste leert als je er zelf achter komt, op je eigen manier', verklaart hij. De studenten mogen

gende struiken of het bosplantsoen auto's zijn, waarop ze geen takken mogen laten vallen. Dan mag de opdracht gerust fout gaan. Het komt ook weleens voor dat er wat schade wordt aangericht, bijvoorbeeld als een student een aanhangwagen aan de trekhaak moet koppelen en dit fout gaat. Daarna leg ik uit hoe het wel moet. Die kleine schade weegt niet op tegen de ervaring die de student opdoet doordat er iets misgaat. Ze balen zelf stevig van hun fout en zullen deze nooit meer maken.' De enige fouten waarom Van Hoogstraten wel boos wordt, zijn fouten door achteloosheid met betrekking tot veiligheid. 'Zaken zoals lomp werken of een te zwaar stuk hout opnemen zonder dit eerst even door te zagen, die keur ik direct af. Ik probeer mee te geven dat ze zuinig moeten zijn op hun lijf. Boomverzorging is zwaar werk; als je niet oppast, raak je geblesseerd of is je lijf voortijdig

versleten. Niemand heeft er wat aan als je in de ziektewet belandt.'

Het is duidelijk dat Van Hoogstraten een geboren praktijkleider is en goed overweg kan met jongvolwassenen, hoe ongemotiveerd ze soms ook zijn. Hij lacht: 'Ik vind het altijd een prachtige uitdaging om een student op het goede pad te krijgen, te inspireren en het schooljaar of diploma met vlag en wimpel te laten halen. Ik push ze om proactief te zijn, op tijd met hun opdrachten te beginnen, hun stage-uren goed bij te houden. Ik heb eens een student gehad die na een eerdere mislukte stage mismoedig zei dat hij het schooljaar vast niet zou halen. Die heb ik in twee maanden helemaal bijgespijkerd, ook bij vrienden die specialist zijn op bepaalde gebieden in de boomverzorging. Hij heeft het schooljaar wél gehaald en heeft nu plezier in het vak. Dat zijn de mooiste momenten voor mij als praktijkleider. Het geeft voldoening om een student constructief op te leiden in plaats van als een goedkope werkkraft. Bovendien houd ik van mijn vak. Als het mij alleen ging om omzet draaien en winst maken, had ik de passie voor het vak niet kunnen overbrengen.'

Tot slot wil Van Hoogstraten nog kwijt dat er meer dan voldoende werk is voor goed geschoolde boomverzorgers; hij is er zelf het levende bewijs van. 'Ik ben zeven jaar geleden als zzp'er begonnen en ben nu elke dag aan het werk met acht vaste krachten en vier zzp'ers. Er is zoveel werk als je zelf wilt.'

ETW-aspirant Nelleke Dijkstra, die de opleiding tot boomverzorgster bij H

Student Dijkstra over de opleiding

Aspirant-ETW'er Nelleke Dijkstra (38) heeft zojuist haar examens afgelegd, na het volgen van de tweejarige opleiding tot boomverzorger bij Helicon Velp. Examinator Corik Geurts vertelde al dat zij zich van haar sterke kant liet zien, zowel qua theoretische kennis als praktisch inzicht.

Zij-instromer Dijkstra is afkomstig uit de zorg. Twee jaar geleden besloot zij het roer om te gooien en te kiezen voor het vak waarvoor ze een grote passie voelt: boomverzorging. 'In mijn eerste jaar beroepspraktijkvorming (BPV) ging ik aan de slag bij Dolmans Landscaping. Het tweede jaar BPV deed ik bij de gemeente Smallingerland. En inmiddels werk ik bij de gemeente Leeuwarden.'

De afwisseling in de werkzaamheden is wat Dijkstra aantrekt in het boomverzorgingsvak. 'De ene keer doe je begeleidingssnoei, de andere keer sta je te werken bij een heel grote boom of vel je een boom. Bij alle boomsoorten

zijn deze werkzaamheden weer anders. Er zijn ook heel veel soorten. Dat was wel even wennen, omdat ik uit een heel ander vak kwam. Maar ik heb me goed verdiept in het sortiment. We kregen op school ook veel ondersteuning op dat vlak: we moesten buiten boomsoorten determineren, of soorten herkennen aan de hand van foto's of takken met bladeren die werden getoond in het klaslokaal. Zelf ben ik nog naar een arboretum geweest. Gaandeweg heb ik het sortiment onder de knie gekregen, ook door tijdens het werk te blijven leren.' De Helicon-klas waarin Dijkstra zit, vormt een hechte groep. 'We zitten in een groepsapp en het is fijn om met zijn allen hetzelfde te leren. De wetenschap dat je allemaal vakgenoten bent, versterkt het groepsgevoel.'

De combinatie van klassikale lessen op school met de praktijk is ideaal. 'Op school leggen we alles direct uit in vaste lesprogramma's; op het werk draai je mee in de flow en komen de leermomenten als een bepaalde situatie zich voordoet. Daar leer ik dingen door ze te doen

raanbomen. Dat vond ze leuk, maar ze liet dat werk liever over aan de jonge jongens. 'Ik sta liever op de hoogwerker. Daarom heb ik ook gekozen voor de specialisatierichting platform in plaats van de richting klimmen, alhoewel we tijdens de opleiding wel klimlessen hebben gehad. Ik heb collega's die wel heel graag klimmen; op deze manier verdelen we het werk eenvoudig.'

Van het werk bij de aannemer heeft ze geleerd om onder tijdsdruk te werken. 'Ik werd in het diepe gegooid en dat was goed. Het ging om grote werken en we moesten dóór. Ik kreeg als student wel extra uitleg over werkzaamheden zoals klimmen. In de winter was het rustiger en gingen we schoffelen, bosmaaien, hekken scheren en noem maar op. Het was aan de ene kant jammer dat er in de winter, in aanloop naar het examen op school, weinig bomenwerk was, maar ik voelde me nergens te beroerd voor en schoffelde gewoon mee. Bij Dolmans Landscaping had ik een begeleider aan wie ik alles kon vragen, bijvoorbeeld als ik met hem meereed in de auto.'

Tijdens haar stage bij de gemeente Smallingerland kon ze zich volledig focussen op boomverzorging. 'Ik had een officiële praktijkbegeleider, maar in de praktijk werd ik door alle medewerkers begeleid. Bij de gemeente Smallingerland had iedereen zijn eigen specialisatie en was er tijd om ruim aandacht aan de bomen te geven. Hier heb ik ontdekt dat ik graag bij een gemeente wil werken, al waren beide stagebedrijven heel leerzaam. Bij een gemeente kun je veel aandacht aan bomen besteden, zodat ze zo lang mogelijk kunnen blijven staan. Verder zijn de werktijden bij een gemeente goed te combineren met een gezin.'

Laatste loodjes

Dijkstra heeft het boomverzorgersexamen afgelegd, maar gaat nog even door: ze wil ook het ETW-examen halen. Tegen dat examen ziet ze een beetje op; ze weet dat het pittig is. Maar ze gaat er vol voor. 'Het ETW-diploma wordt veel gevraagd. Met dit diploma ben ik altijd verzekerd van werk!'

Dijkstra: 'Ik had een officiële praktijkbegeleider, maar werd eigenlijk door alle medewerkers begeleid'

Helicon Velp heeft gedaan, aan het werk

en door op dat moment te vragen hoe het moet. Op het werk worden soms speciale klussen voor me bewaard waarvan men weet dat ik die op school aan het leren ben, of gewoon omdat ze leerzaam voor me zijn. Ik ging bij de gemeente ook weleens met de aannemer mee om meer te leren over specialistische werkzaamheden.'

De opleiding boomverzorging is net zo leuk voor vrouwen als voor mannen, benadrukt Dijkstra. 'De opleiding en het werk zijn beide prima te doen. Omdat je in een team werkt, help je elkaar altijd. Wanneer werkzaamheden zwaar zijn, deel je de lasten.'

Stagebedrijven

Bij Dolmans Landscaping klom Dijkstra in vete-

